

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ | 25 MART
2024

Ekonomide Son Gelişmeler

18 MART | 22 MART

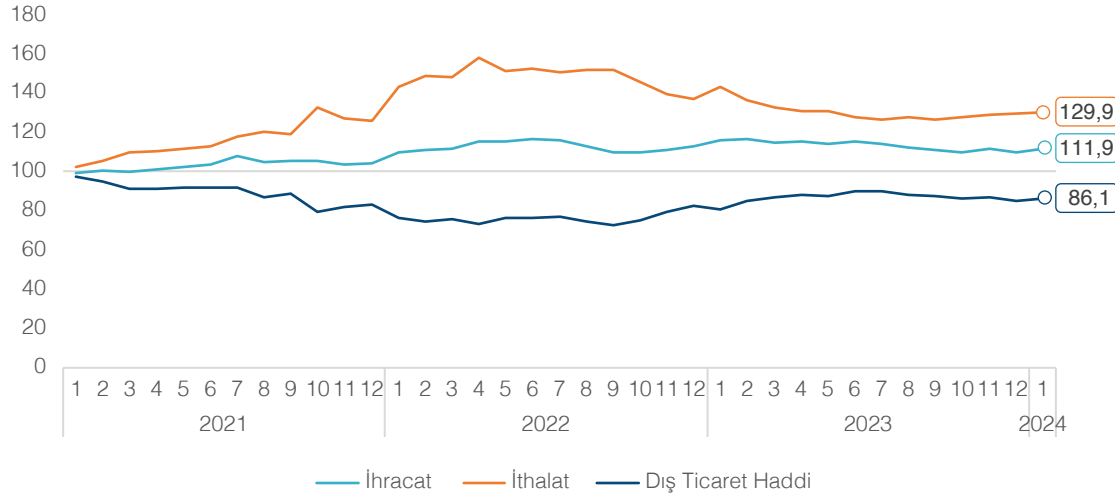
- 3 DIŞ TİCARET ENDEKSLERİ
- 6 YURT DIŞI ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ
- 8 KONUT FİYAT ENDEKSİ
- 10 REEL KESİM GÜVEN ENDEKSİ
- 11 İKTİSADİ YÖNELİM İSTATİSTİKLERİ
- 12 TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ
- 14 FİNANSAL HİZMETLER GÜVEN ENDEKSİ
- 15 SEKTÖREL GÜVEN ENDEKSLERİ
- 16 KAPASİTE KULLANIM ORANI
- 17 PARA POLİTİKASI KURULU KARARI
- 18 KAMU İHALELERİNDE YEŞİL ÇİMENTO ŞARTI

Dış Ticaret Endeksleri

"Dış Ticaret Haddi 5,4 Puan Artışla 86,1 Oldu"

Ocak ayı dış ticaret endekslerine göre ihracat birim değer endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %3,3, ithalat birim değer endeksi ise %9,3 oranında azaldı. İhracat birim değer endeksinin ithalat birim değer endeksine oranı olarak hesaplanan dış ticaret haddi, 2023 yılı ocak ayında 80,7 iken 5,4 puan artarak 2024 yılı ocak ayında 86,1 oldu.

Dış Ticaret Haddi ve Birim Değer Endeksleri

Kaynak: TÜİK

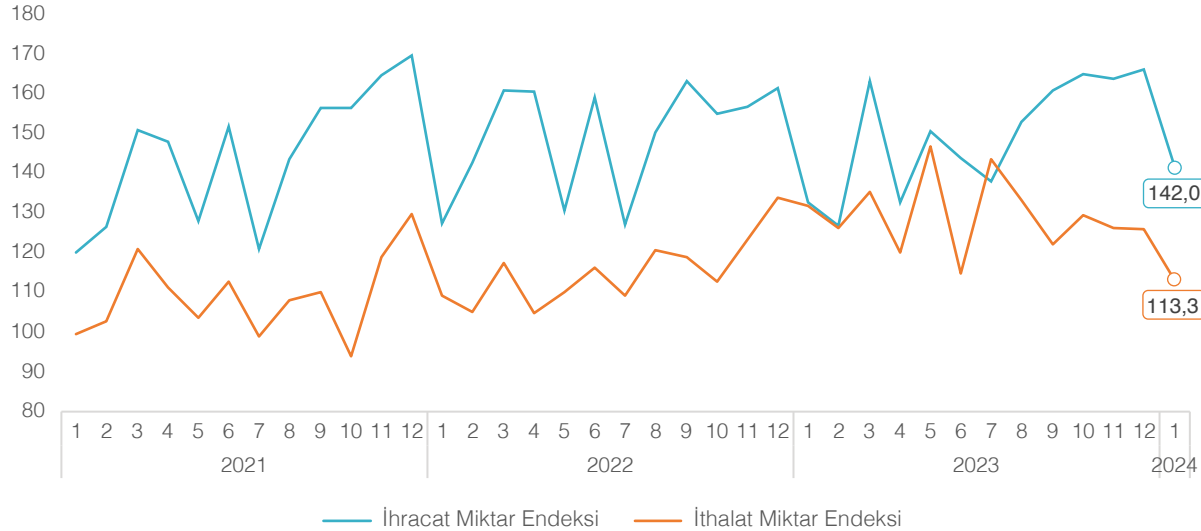
Dış Ticaret Endeksleri

“Ocak ayında İmalat Sanayi İhracat Birim Değer Endeksi %2,9 Azaldı”

İhracat birim değer endeksinin alt kırımalarına bakıldığında, bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütün %0,6 artarken hammaddelerde (yakıt hariç) %5,9, yakıtlarda %13,9, imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %2,9 oranında azalış gerçekleşti.

İthalat birim değer endeksinde bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütünde %5,3, ham maddelerde (yakıt hariç) %5,6, yakıtlarda %31,8 ve imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %1,2 azalış kaydedildi.

Miktar Endeksleri

Kaynak: TÜİK

Dış Ticaret Endeksleri

“İhracat Miktar Endeksi %7 Arttı”

Ocak ayı miktar endeksindeki değişimlere bakıldığında, ihracat miktar endeksinde bir önceki yılın aynı ayına göre %7 artış, ithalat miktar endeksinde ise %13,9 oranında azalış gerçekleşti. İhracat miktar endeksinde bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütünde %21,4, yakıtlarda %34,2, ham maddelerde (yakıt hariç) %0,8, imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) ise %3,7 artış kaydedildi.

İthalat miktar endeksinde bir önceki yılın aynı ayına göre gıda, içecek ve tütün %0,2, ham maddeler (yakıt hariç) %3,9, yakıtlar %8,9 oranında artarken imalat sanayinde (gıda, içecek, tütün hariç) %5,6 azalış gerçekleşti.

Sektörlere Göre Dış Ticaret Endeksleri

Ocak			Ocak			
	2023	2024	DEĞİŞİM (%)	2023	2024	DEĞİŞİM (%)
SEKTÖRLER (ISIC Rev.4)	DEĞER	DEĞER		DEĞER	DEĞER	
İhracat Birim Değer Endeksleri			İthalat Birim Değer Endeksleri			
Toplam	115,7	111,9	-3,3	143,3	129,9	-9,3
Gıda, içecek ve tütün	100,7	101,3	0,6	119,9	113,6	-5,3
Ham maddeler (yakıt hariç)	120,6	113,5	-5,9	138,0	130,2	-5,6
Yakıtlar	160,8	138,3	-13,9	243,6	166,2	-31,8
İmalat (gıda,içecek ve tütün hariç)	115,4	112,1	-2,9	115,7	114,3	-1,2
SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar	155,5	164,3	5,7	183,3	197,6	7,8
İhracat Miktar Endeksleri			İthalat Miktar Endeksleri			
Toplam	132,7	142,0	7,0	131,7	113,3	-13,9
Gıda, içecek ve tütün	149,3	181,3	21,4	161,1	160,9	-0,2
Ham maddeler (yakıt hariç)	176,1	177,5	0,8	111,8	116,1	3,9
Yakıtlar	165,7	222,3	34,2	112,1	122,1	8,9
İmalat (gıda,içecek ve tütün hariç)	134,3	139,3	3,7	116,4	109,9	-5,6
SITC'de başka bir yerde sınıflandırılmayan mallar	15,3	11,2	-27,0	876,6	169,2	-80,7

Kaynak: TÜİK

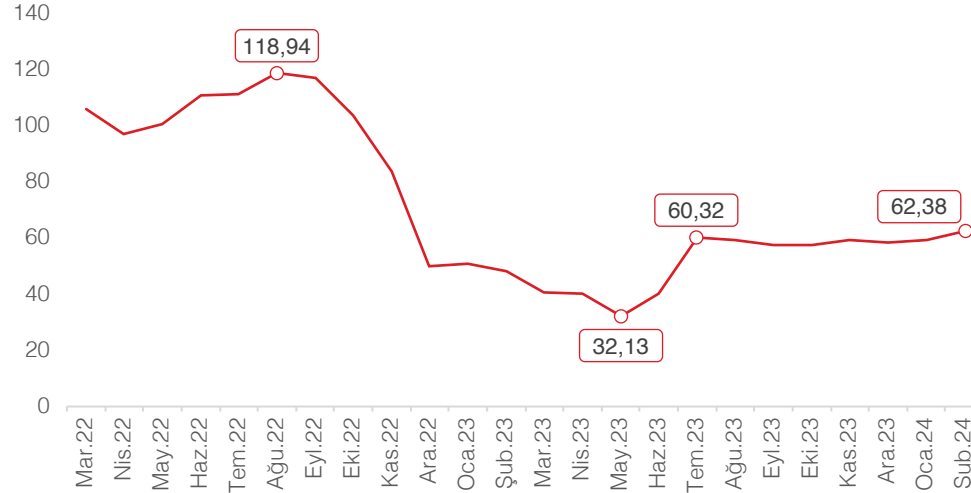
Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE)

“YD-ÜFE’de Yıllık %62,38 Artış”

YD-ÜFE şubat ayında bir önceki aya göre %2,38, bir önceki yılın aynı ayına göre %62,38 oranında artış gösterdi.

YD-ÜFE, ülke içerisinde üretimi yapılan ve yurt dışına satışı konu olan ürünlerin üretici fiyatlarındaki değişimi göstermektedir.

YD-ÜFE Yıllık Değişim Oranları

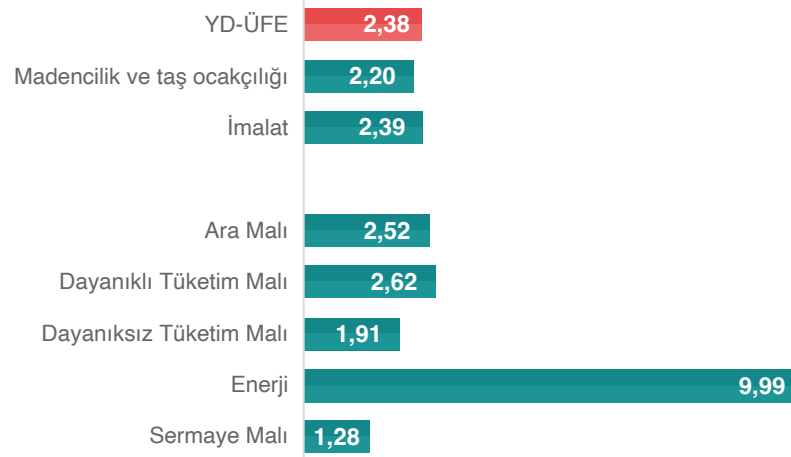
Kaynak: TÜİK

Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE)

“YD-ÜFE İmalat Ürünlerinde %2,39 Artış Kaydetti”

Sanayinin sektörlerinde aylık fiyat değişimleri incelendiğinde; madencilik ve taş ocakçılığında %2,20, imalatla %2,39 artış gerçekleştiği görülüyor. Ana sanayi gruplarında ise ara mallarında %2,52, dayanıklı tüketim mallarında %2,62, dayanıksız tüketim mallarında %1,91, enerjide %9,99 ve sermaye mallarında %1,28 artış kaydedildi.

YD-ÜFE Aylık Değişim Oranları

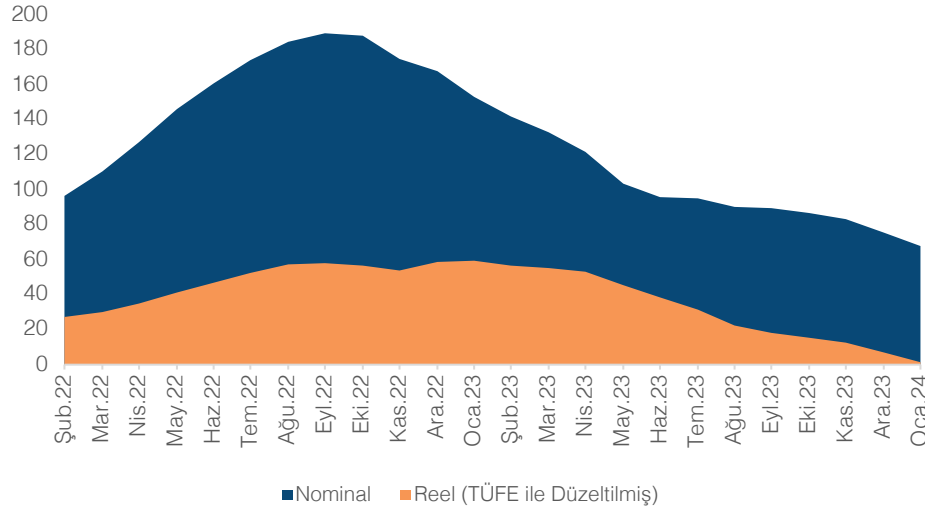
Kaynak: TÜİK

Konut Fiyat Endeksi

“Konut Fiyat Endeksinde Yıllık %68 Artış”

Türkiye’deki konutların kalite etkisinden arındırılmış fiyat değişimlerini izlemek amacıyla hesaplanan konut fiyat endeksi (KFE), ocak ayında bir önceki aya göre %2,3, bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak %68 oranında artış gösterdi. TÜFE ile düzeltilmiş yıllık reel artış ise %1,4 olarak kaydedildi. Ankara ve İzmir’in konut fiyatlarında ise yıllık nominal değişimler sırasıyla %85,6 ve %70,4 oranlarında artış şeklinde gerçekleşti.

Konut Fiyat Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

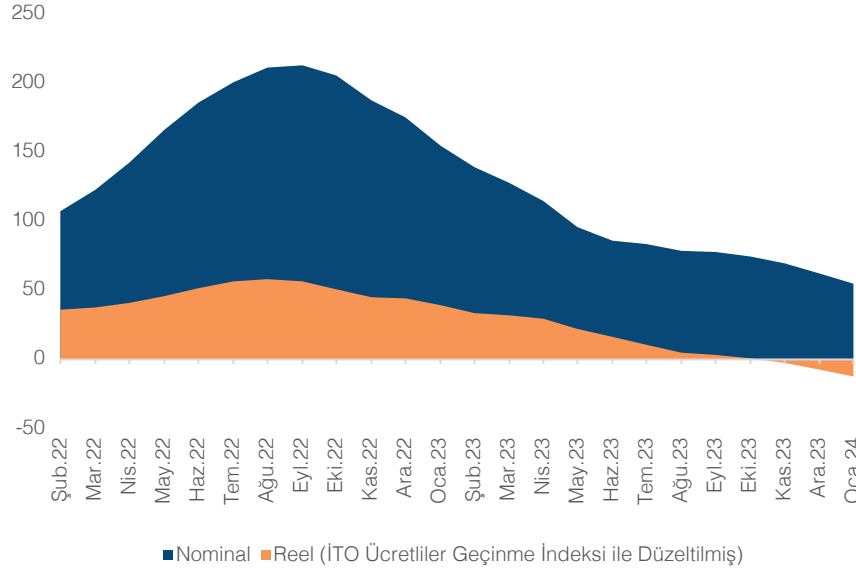
Kaynak: TCMB

Konut Fiyat Endeksi

“İstanbul Konut Fiyat Endeksinde Yıllık %54,5 Artış”

İstanbul konut fiyat endeksi ocak ayında bir önceki aya göre %1,3, bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak %54,5 oranında artış gösterdi. İTO Ücretliler Geçinme İndeksi ile düzeltilmiş yıllık reel değişim ise negatif 12,45 oranında gerçekleşti.

İstanbul Konut Fiyat Endeksi Yıllık Değişim Oranları (%)

Kaynak: İTO

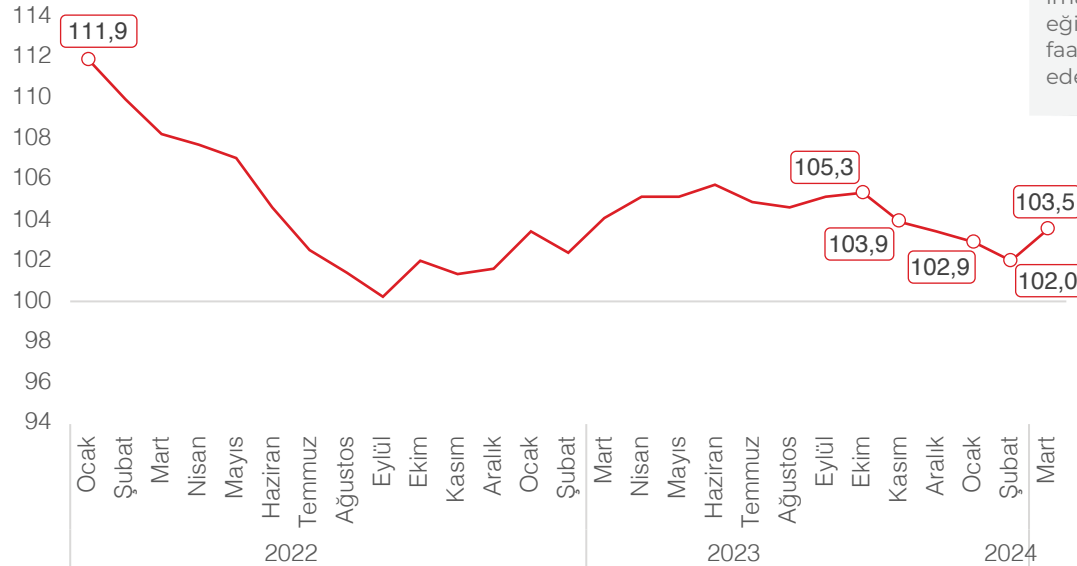
Reel Kesim Güven Endeksi

“Reel Kesimde Güven Artışı”

Mart ayında mevsimsellikten arındırılmış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE-MA), bir önceki aya göre 1,5 puan artarak 103,5 seviyesinde kaydedildi. Bu yükselişle birlikte, 4 aylık düşüşün ardından endeks değeri Aralık 2023 değerinin üzerine çıkmış oldu.

Mevsimsellikten arındırılmamış Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) ise bir önceki aya göre 2,9 puan artarak 104,4 seviyesinde gerçekleşerek yükselişini sürdürdü.

Reel Kesim Güven Endeksi (Mevsim Etkilerinden Arındırılmış, RKGE-MA)

Reel kesim güven endeksi ile imalat sanayinde kısa dönemli eğilimler izlenerek, ekonomik faaliyetlerin yönünü tahmin edebilmek mümkündür.

İktisadi Yönelim İstatistikleri

“Yıllık ÜFE Beklentisi 54,5 Seviyesinde”

Endeksin alt bileşenlerine ait sonuçlar incelendiğinde; gelecek üç aydaki üretim hacmi, gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarı, son üç aydaki toplam sipariş miktarı, genel gidişat ve gelecek üç aydaki toplam istihdama ilişkin değerlendirmelerin endeksi artış yönünde etkilendiği görülüyor. Mevcut toplam sipariş miktarı, mevcut mamul mal stoku ve sabit sermaye yatırım harcamasına ilişkin değerlendirmeler ise endeksi azalış yönünde etkiliyor.

Gelecek on iki aylık dönem sonu itibarıyla yıllık ÜFE beklentisi ise bir önceki aya göre 0,2 puan azalarak yüzde 54,5 seviyesinde gerçekleşti. İçinde bulunduğu sanayi dalındaki genel gidişat konusunda bir önceki aya kıyasla aynı kaldığını belirtenlerin oranı yüzde 76,9 iken daha kötümser olduğunu belirtenlerin oranı yüzde 16,0’a geriledi. Daha iyimser olduğunu belirtenlerin oranı ise yüzde 7,1’e yükselerek reel kesimin genel gidişatla ilgili algısının iyimserliğini gösteriyor.

İktisadi Yayılım Anketi Sonuçlarına İlişkin Gelişmeler, Mart

	Son Üç Ay	Mevcut Durum	Gelecek Üç Ay
Üretim Hacmi	↑ ↑		↑ ↓
Toplam Sipariş Miktarı	↑ ↑	↓ ↓	↑ ↓
İç Piyasa Sipariş Miktarı	↓ ↑	↓ ↑	↑ ↓
İhracat Sipariş Miktarı	↑ ↑	↓ ↑	↑ ↑
Toplam İstihdam			↑ ↑
Ortalama Birim Maliyet Satış Fiyatı	↓ ↑		↑ ↑
Satış Fiyatı			↓ ↑

İktisadi Yönelim Anketi ile üretim girdilerinin maliyetleri ve satış fiyatları hakkında imalat sanayinin beklenti ve gerçekleştirmelerini takip etmek mümkündür.

- Kısa oklar bir önceki aya göre (aylık) değişimleri, uzun oklar ise bir önceki yılın aynı ayına göre olan (yıllık) değişimleri göstermektedir.
- Maliyet ve satış fiyatı değişkenleri dışındaki değişkenlerde lacivert oklar artışı, kırmızı oklar ise azalışı göstermektedir.

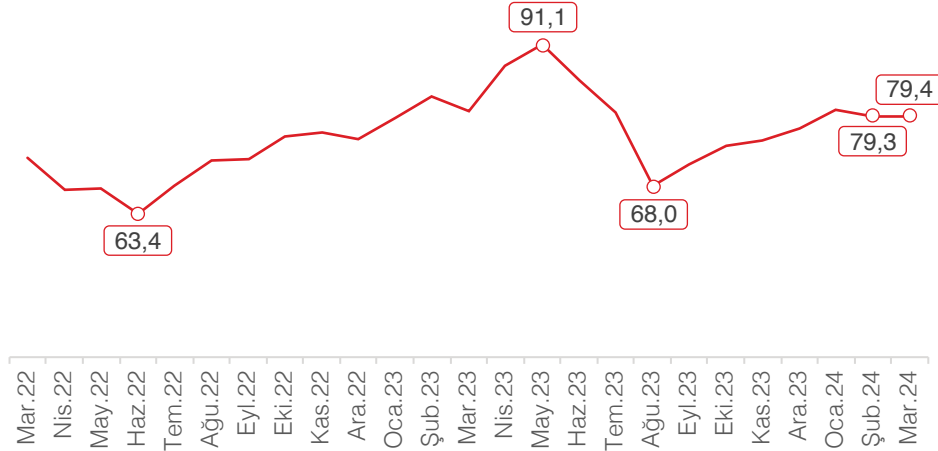
Tüketici Güven Endeksi

"Mart Ayında Tüketici Güveni %79,4"

Tüketicilerin geleceğe yönelik beklentilerine ilişkin önemli bir ölçüt olma niteliği taşıyan Tüketici Güven Endeksi, ağustos ayı sonrasında başlayan kademeli yükselişini yeni yılda devam ettirerek ocak ayında 80,4 seviyesine yükselmişti. Ancak şubat ayında gerçekleşen düşüş ile yükseliş eğilimi sonlanan endeks, mart ayında %0,02'lik artışla 79,4 olarak gerçekleşti.

Tüketici güven endeksi, tüketicilerin maddi durum ve genel ekonomiye ilişkin mevcut durum değerlendirmeleri ile gelecek dönem beklentileri, harcama ve tasarruf eğilimlerinin ölçüldüğü aylık tüketici eğilim anketleri sonuçlarından elde edilmektedir.

Tüketici Güven Endeksi

Tüketici Güven Endeksi

“Genel Ekonomik Durum Beklentisinde %0,4'lük Artış”

Mart ayında, gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi bir önceki aya göre %0,9 oranında artarak 78,9 oldu. Gelecek 12 aylık döneme yönelik genel ekonomik beklentisi ise bir önceki ay 74,6 seviyesinde gerçekleşirken mart ayında %0,4'lük artış ile 74,9 seviyesine yükseldi.

Tüketici Güven Endeksi, Alt Endeksleri ve Değişim Oranları, Mart 2024

	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Şubat	Mart	Şubat	Mart
Tüketici Güven Endeksi	79,3	79,4	-1,3	0,02
Mevcut Dönemde Hanenin Maddi Durumu	67,1	66,6	-0,1	-0,7
Gelecek 12 Aylık Dönemde Hanenin Maddi Durum Beklentisi	78,2	78,9	-1,6	0,9
Gelecek 12 Aylık Dönemde Genel Ekonomik Durum Beklentisi	74,6	74,9	-3,4	0,4
Gelecek 12 Aylık Dönemde Dayanıklı Tüketim Mallarına Harcama Yapma Düşüncesi	97,5	97,0	-0,3	-0,5

■ Tüketici fiyatlarının değişimine ilişkin düşünce ve beklenti endekslerindeki düşüş tüketici fiyatlarında artış düşüncesini/beklentisini göstermektedir.

■ Anket sonuçlarından hesaplanan tüketici güven endeksi 0-200 aralığında değer alabilmektedir. Tüketici güven endeksinin 100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durumu, 100'den küçük olması tüketici güveninde kötümser durumu göstermektedir.

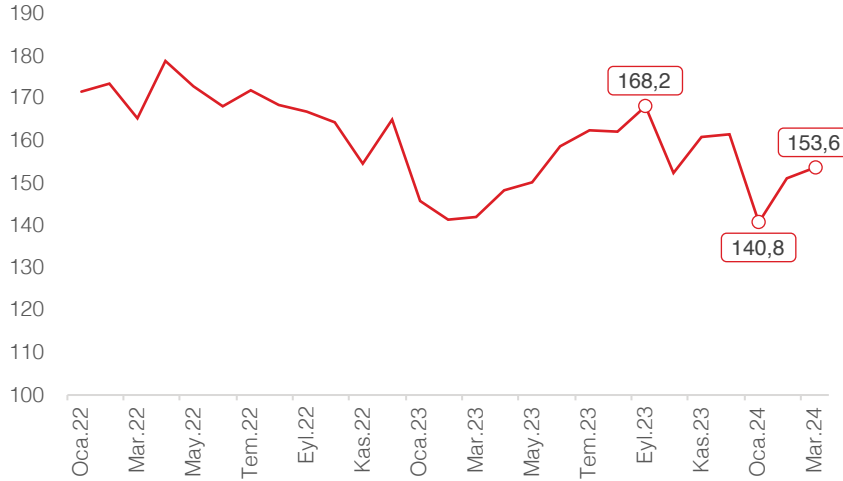
Finansal Hizmetler Güven Endeksi

“Finansal Hizmetler Güven Endeksinde Toparlanma”

Finansal hizmetler güven endeksi mart ayında bir önceki aya göre 2,4 puan artış kaydederek 153,6 seviyesinde gerçekleşti.

Endeksin alt kırılımları incelendiğinde, son üç aydaki iş durumu ile hizmetlere olan talebin endeksi azalış yönünde etkilediği; gelecek üç aydaki hizmetlere olan talep beklentisinin ise endeksi artış yönünde etkilediği görülmektedir.

Finansal Hizmetler Güven Endeksi

Finansal Hizmetler Güven Endeksi = 100, Finansal hizmetler sektöründe istikrarlı görünüm

Finansal Hizmetler Güven Endeksi > 100, Finansal hizmetler sektöründe iyimser görünüm

Finansal Hizmetler Güven Endeksi < 100, Finansal hizmetler sektöründe kötümser görünüm

Sektörel Güven Endeksleri

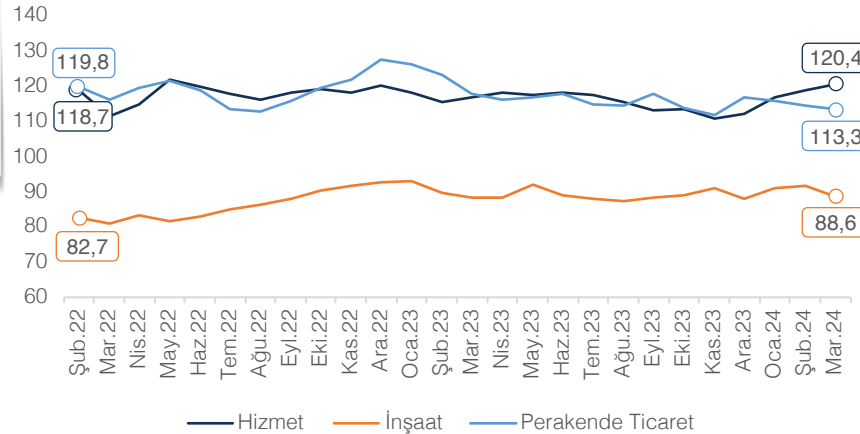
“Hizmet Sektöründe Artış, Perakende Ticaret ve İnşaat Sektöründe Azalış”

Mevsim etkilerinden arındırılmış güven endeksi mart ayında bir önceki aya göre hizmet sektöründe %1,5 oranında artış gösteren tek endeks oldu. Öte yandan, inşaat sektöründe %3,6 ve perakende ticaret sektöründe ise %1 oranında azalış kaydedildi. Endeksin alt kırılımlarına bakıldığında hizmet sektöründe; son 3 aylık dönemde iş yapma durumu %0,4, son 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep %1,9 ve gelecek 3 aylık dönemde hizmetlere olan talep beklentisi ise %2,2 oranında artış gösterdi.

Perakende ticaret sektörü güven endeksinin alt detaylarına bakıldığında ise artış yaşanan kırılım sadece %1,1 oranı ile mevcut mal stok seviyesi oldu. Son 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar %0,8, gelecek 3 aylık dönemde iş hacmi-satışlar beklentisi ise %2,8 oranında azaldı. İlgili ayda en çok azalış kaydeden inşaat sektörünün detayları incelendiğinde, alınan kayıtlı siparişlerin mevcut düzeyi %1,5 ve gelecek 3 aylık dönemde toplam çalışan sayısı beklentisi %5,3 oranında azaldı.

Sektörel Güven Endeksleri (Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış)

Endeksin 100'den büyük olması sektörün mevcut ve gelecek döneme ilişkin iyimserliğini, 100'den küçük olması ise kötümserliğini göstermektedir.

Kapasite Kullanım Oranı

“Kapasite Kullanımında 0,2 Puanlık Artış”

İmalat sanayisi genelinde mevsimsel etkilerden arındırılmış kapasite kullanım oranı (KKO-MA) mart ayında bir önceki aya göre 0,2 puan artarak %77,2 seviyesinde gerçekleşti. Mevsimsel etkilerden arındırılmamış kapasite kullanım oranı ise bir önceki aya göre 0,2 puan azalarak %76,2 olarak kaydedildi.

KKO ve Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış KKO (%)

Kaynak: TCMB

Para Politikası Kurulu Kararı

“Merkez’den Çifte Karar”

Merkez Bankası mart ayı Para Politikası Kurulu kararı ile politika faizi olarak bilinen bir haftalık repo ihale faiz oranını %45’ten %50 düzeyine çıkardı. Beklentiler, bu ay Merkez Bankasının faizi sabit tutarak pas geçeceği yönündeydi. Öte yandan operasyonel çerçevede de değişikliğe gidilerek; Merkez Bankası gecelik vadede borçlanma ve borç verme oranlarının bir hafta vadeli repo ihale faiz oranına kıyasla -/+ 300 baz puanlık bir marj ile belirlenmesine de karar verdi. Böylece 6 yıl sonra tekrar faiz koridoruna geri dönmüş oldu.

Ekonomistler tarafından “şahin” olarak değerlendirilen Para Politikası özet metninde öne çıkan hususları şöyle sıralayabiliriz:

- ✓ **Enflasyondaki bozulma:** Aylık enflasyon geçtiğimiz şubat ayında hizmetler sektörünün payı ile öngörülenden yüksek seviyede gerçekleşmiştir. Hizmet enflasyonundaki katılık, gıda fiyatları, jeopolitik riskler ve enflasyon beklentileri enflasyon üzerindeki baskıyı artırmaktadır.
- ✓ **Sıkı para politikası tutumu:** Kurul, fiyatlama davranışlarının yakından izlendiğini belirtmiştir. Ayrıca, aylık enflasyonun ana eğiliminde kalıcı ve belirgin bir düşüş sağlanana ve enflasyon beklentileri öngörülen tahmin aralığına yakınsayana kadar sıkı politikasının devam edeceği ifade edilmiştir.
- ✓ **Makro ihtiyati politikalarda devamlılık:** Yapılan düzenlemeler ile parasal sıkılaşmanın desteklendiğini belirten Kurul, kredi büyümesi ve mevduat faizindeki durumlara göre gerekli ek tedbirleri devreye sokabileceğini belirtmiştir.

Merkez Bankası Faiz Koridoru: Merkez Bankası, 2010 yılından itibaren birden fazla politika faizini ve aktif likidite sistemini bir arada kullandığı yeni bir koridor sistemine geçmiştir. Böylelikle esas fonlama araçlarına ilişkin faizler değişmeden fonlama kompozisyonu değiştirilerek para piyasası faizleri etkilenmektedir.

Kamu İhalelerinde Yeşil Çimento Şartı

“Çevresel Sürdürülebilirliği Artırmak İçin Yeşil Çimento Şartı”

16 Mart 2024 tarihli Resmi Gazete’de yer alan **“Kamu İhale Sözleşmelerinde Düşük Karbon Emisyona Sahip Yeşil Çimento Kullanımının Yaygınlaştırılması-na İlişkin Tebliğ”** ile 2025’ten itibaren kamu ihale sözleşmelerinde düşük karbon emisyonuna sahip yeşil çimento kullanımının yaygınlaştırılması amacıyla diğer çimento türlerine sınırlama getirildi.

Tebliğde, **CEM-I Portland çimentosu yerine** çevresel etkileri, teknik üstünlükleri ve maliyet avantajlarıyla öne çıkan daha düşük klinker oranına ve karbon emisyonuna sahip **yeşil çimentoların** (CEM II, CEM III, CEM IV, CEM V ve benzeri) kullanımının teşviki amaçlandı.

Buna göre, **1 Ocak 2025** ve 31 Aralık 2029 tarihleri arasında kamu yapım işi sözleşmeleri ve çimento içerikli mal alımı ihalelerinde çimentoda klinker oranı en fazla 0,80, 1 Ocak 2030’dan itibaren kamu yapım işi sözleşmeleri ve çimento içerikli mal alımı ihalelerinde kullanılacak çimentoda klinker oranı en fazla 0,75 olarak sınırlandı.

Yeşil Çimentolar: CEM-I Portland çimentosu haricinde TS EN 197- 1 standardında yer alan ve/veya içeriğinde %95’ten daha az klinker ve %5’ten daha fazla mineral katkı içeren ve içeriğine eklenen (kalker, silis dumanı, uçucu kül, puzolan ve benzeri) mineral katkılara göre kendi içerisinde farklı gruplara ayrılan çimentoları ifade etmektedir.

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itokurumsal

www.ito.org.tr